

Raport z badań jakości kształcenia obejmujących ocenę własną wydziałów na UAM

I. WSTĘP

Rada ds. Jakości Kształcenia (RJK) przygotowała w marcu 2010 r. arkusze oceny jakości kształcenia na studiach stacjonarnych wszystkich wydziałów, obejmujące osiem obszarów :

1. Programy nauczania.
2. Metody kształcenia i oceniania.
3. Organizacja studiów.
4. System informacyjny.
5. Kadra nauczająca.
6. Warunki techniczne realizacji zajęć dydaktycznych.
7. Formy promocji i oceny jakości kształcenia.
8. Środki wsparcia.

Na seminarium w dniu 14 kwietnia 2010 r. wydziałowe zespoły ds. oceny jakości kształcenia zostały zapoznane z metodologią samooceny i techniką wypełniania arkuszy. Do września 2010 r. zespoły kompletowały informacje niezbędne do samooceny i zaplanowania przyszłych działań poprawiających jakość kształcenia. Wypełnione arkusze zostały przekazane do Biura Rady Jakości Kształcenia, gdzie wyniki badań zebrano i opracowano w jednolitej formie dla wszystkich wydziałów.

Tak całościowe ujęcie obszaru, który nie był dotychczas opisywany w skali całej uczelni, miało charakter pionierski. Celem badania było przedstawienie warunków kształcenia na UAM w różnych aspektach i wymiarach, dlatego objęto nim zagadnienia różne i o różnej doniosłości – od oceny efektów kształcenia w programach nauczania, przez organizację i warunki prowadzenia zajęć dydaktycznych, metody kształcenia i oceniania, system informacyjny, system nagradzania, mobilność studentów i kadry nauczającej, do warunków socjalnych studentów i wyposażenia sal wykładowych.

II. ANALIZA WYNIKÓW

Stopień wypełnienia arkuszy samooceny przez wydziałowe komisje był różny i niekiedy niezadowolający, co może wynikać z bardzo szerokiego zakresu badania oraz z faktu, że RJK zdefiniowała badane obszary wspólnie dla wszystkich wydziałów, bez względu na ich profil (humanistyczny, społeczny, przyrodniczy, ścisły czy artystyczny). Pewne zagadnienia lub całe ich bloki zostały pominięte przez niektóre zespoły oceniające bez podania przyczyny. Niekiedy – co zrozumiałe i nieuniknione – okazywało się, że ze względu na specyfikę kształcenia na określonym wydziale niektóre punkty nie mogą być wypełnione/ocenione i zespoły wydziałowe wyjaśniały przyczyny takiego stanu rzeczy. W innych przypadkach wprowadzone dane były sprzeczne i niespójne (np. odpowiadano na

pytania o częstotliwość występowania opisów tych samych efektów kształcenia na poszczególnych przedmiotach bez przedstawienia tabel porównawczych, które winny być podstawą takiej odpowiedzi). Biuro Rady Jakości Kształcenia opracowujące wyniki badań nie korygowało żadnych danych wprowadzonych przez wydziałowe zespoły, **ponieważ nie miało prawa do ingerowania w przedstawiony materiał.**

Pomimo wspomnianych wyżej braków i nieścisłości należy podkreślić i docenić ogrom pracy wykonanej przez wydziałowe zespoły ds. oceny jakości kształcenia zarówno przy wypełnianiu arkusza, jak i przy formułowaniu uwag szczegółowych, często obszernych i niekiedy bardzo krytycznych pod adresem formy arkusza. Wszystkie uwagi zostały bardzo dokładnie przeanalizowane przez uczelnianą RJK i z pewnością przyczynią się do modyfikacji arkusza przy jego kolejnych edycjach.

Wyniki samooceny jakości kształcenia na wydziałach UAM, choć niepełne, pozwalają na przedstawienie pewnych obserwacji o charakterze generalnym. Na podstawie analizy materiału zawartego w arkuszach i przy założeniu, że wprowadzone przez wydziałowe zespoły dane nie zawierają błędów oraz nieścisłości, można wskazać niektóre słabe i mocne strony kształcenia na naszej uczelni. Różnią się one w zależności od wydziału, lecz w niniejszym raporcie zostaną zasygnalizowane ogólnie, bez wskazania, których jednostek dotyczą. Wydziałowe zespoły ds. oceny jakości kształcenia oszacują, które z wymienionych zjawisk niepożądanych mają miejsce na ich wydziałach oraz sporządzą plan działań służących wyeliminowaniu niedostatków i poprawie jakości kształcenia.

Mocne strony

Na wielu wydziałach:

1. Funkcjonują różne formy kształcenia przez całe życie (LLL).
2. Stwarza się studentom możliwość uczestniczenia w badaniach naukowych.
3. Liczba studentów wyjeżdżających za granicę w ramach programów mobilności jest zadowalająca, przy jednoczesnej znikomej skali mobilności krajowej.
4. Są przeprowadzane wśród studentów ankiety oceniające prowadzących zajęcia.
5. Liczba stypendiów doktoranckich w odniesieniu do liczby doktorantów jest wysoka.

Słabe strony

1. Prowadzenie przez niektóre wydziały zbyt dużej liczby specjalności z naborem od pierwszego roku na studiach pierwszego stopnia.
2. Brak opisów efektów kształcenia dla programów nauczania i poszczególnych przedmiotów lub niespójność tych opisów. Trudno jednak określić skalę tego problemu, gdyż na wielu kierunkach/specjalnościach nie przeprowadzono odpowiedniej analizy.
3. Brak rad programowych na niektórych wydziałach.
4. Brak powszechnej hospitacji zajęć dydaktycznych na wielu wydziałach.
5. Zbyt mała oferta zajęć do wyboru na niektórych kierunkach/specjalnościach.
6. Brak odpowiedniej korelacji między strukturą programów studiów a systemem ECTS; niezgodne z zasadami tego systemu przypisywanie punktów zaliczeniowych poszczególnym komponentom programów i całym cyklem studiów.
7. Relacja krzywej średniej ocen ze studiów (na ogół prawidłowo przebiegającej przez maksimum dla ocen pośrodku skali) w stosunku do krzywej ocen z prac dyplomowych (przebiegającej spadkowo od oceny bardzo dobrej).

8. Częste przypadki niezdefiniowania metod oceniania dla poszczególnych przedmiotów.
9. Na wielu wydziałach nadmierna liczba wykładów prowadzona przez osoby nie będące samodzielnymi pracownikami nauki.
10. Słabo rozwinięty udział form e-learningu w programach/metodach nauczania na wielu wydziałach.
11. Niepełne wdrożenie systemu USOSweb na niektórych wydziałach.

Przykłady dobrych praktyk

1. Powołanie stałego zespołu ds. sprawdzania zgodności tematyki prac dyplomowych z kierunkiem studiów w Instytucie Językoznawstwa Wydziału Neofilologii.
2. Przeprowadzanie ankiet wśród absolwentów na wydziałach Biologii i Pedagogiczno-Artystycznym w Kaliszu.

III. WNIOSKI

Materiał zebrany w wydziałowych arkuszach samooceny i opracowany w spójny sposób przez Biuro Rady Jakości Kształcenia stanowi opis stanu aktualnego na wydziałach i jest dokumentem wyjściowym dla dalszych działań Rady ds. Jakości Kształcenia na UAM. Jeśli wydziałowe zespoły wypełniły arkusze w sposób niepełny lub błędny, **winny w trybie pilnym dokonać korekty/uzupełnień** przed opublikowaniem raportu na stronie internetowej wydziału, do czego są zobowiązane zgodnie z Uchwałą Senatu Nr 126/2010, § 7 punkt 6.2.

Niektóre obszary tematyczne, ze względu na swoją doniosłość i znaczący wpływ na jakość kształcenia, powinny być monitorowane systematycznie, być może co roku, inne mogą być oceniane z mniejszą częstotliwością lub nie wymagają ponownego sprawdzania (np. istniejące udogodnienia dla studentów niepełnosprawnych). Przewodniczący zespołów wydziałowych w porozumieniu z Radą ds. Jakości Kształcenia podejmą w tej sprawie stosowne decyzje.